

CMR Konvencija

KONVENCIJA O UGOVORU ZA MEĐUNARODNI PREVOZ ROBE DRUMOM

- C M R -
UVOD

Strane ugovornice,

priznajući korisnost da na jednobrazan način regulišu uslove ugovora o međunarodnom robnom, drumskom prevozu, naročito u pogledu dokumenata koji se upotrebljavaju u ovom saobraćaju kao i u pogledu odgovornosti prevoznika sporazumele su se u sledećem:

I O D E L J A K

Područje primene

Član 1.

1. Ova Konvencija se primenjuje na sve ugovore uz vozarinu (naknadu o prevozu robe) vozilima drumskog saobraćaja, ako se mesto preuzimanja robe i mesto predviđeno za neku isporuku, kako su označeni ugovorom, nalaze u različitim zemljama, od kojih je bar jedna potpisala konvenciju, bez obzira na domicil i nacionalnost stranaka.
2. Za primenu ove konvencije pod "vozilima" treba razumeti automobile, auto-vozove, tegljače i poluprikolice, kako su definisani članom 4. Konvencije o drumskom saobraćaju od 19. septembra 1949. godine.
3. Ova Konvencija se primenjuje čak i ako prevoze koji ulaze u njeno područje primene vrše država ili državne institucije odnosno organizacije.
4. Ova konvencija se ne primenjuje: a) na prevoze izvršene po međunarodnim poštanskim konvencijama; b) na prevoze mrtvaca; c) na selidbene prevoze.
5. Ugovorne strane se obavezuju da posebnim sporazumima zaključenim između dveju ili više njih, neće uneti nikakvu izmenu u ovu konvenciju, sem da bi od njene primene izuzeli pogranični promet ili da za prevoze koji se vrše isključivo na njihovoj teritoriji odobrine za robu upotrebu prenosivog tovarnog lista.

Član 2.

1. Ako se vozilo koje prevozi robu jednim delom puta prevozi, morem, železnicom, rečnim saobraćajem ili vazdušnim saobraćajem bez pretovara, - sem eventualno radi primene odredaba člana 14. - ipak se ova konvencija primenjuje na ceo prevoz. Međutim, ukoliko se utvrdi da gubitak, šteta ili zadocnjenje u isporuci robe, koji se pojave u toku prevoza nekih od drugih vidova transporta van drumskog saobraćaja, nije prouzrokovan činjenjem ili propuštanjem prevoznika drumskog saobraćaja i da takav gubitak, šteta ili zadocnjenje proizilazi iz činjenice koja se mogla dogoditi samo u toku i zbog van-drumskog saobraćaja, odgovornost prevoznika drumskog saobraćaja je ograničena ne ovom Konvencijom, nego na način da je odgovornost prevoznika van-drumskog saobraćaja određena kao kad bi ugovor o prevozu bio zaključen između pošiljaoca i prevoznika van-drumskog saobraćaja samo za taj prevoz robe shodno važećim zakonskim propisima o prevozu robe odnosnim vidom van-drumskog transporta. Ipak, u nedostatku takvog propisa, odgovornost prevoznika drumskog saobraćaja biće određena ovom konvencijom.

2. Ako je prevoznik drumskog saobraćaja istovremeno i van-drumski prevoznik, njegova odgovornost se određuje po tački 1. kao kad bi njegova dužnost prevoznika drumskog saobraćaja i njegova dužnost van-drumskog prevoznika bili obavljani od dveju različitih osoba.

II ODE LJAK

Osobe za koje odgovara prevoznik

Član 3.

U smislu ove Konvencije prevoznik odgovara za činjenje i propuštanje svoga osoblja i svih drugih lica u njegovoj službi čijim se uslugama koristi radi izvršenja prevoza, kao za svoje sopstveno činjenje ili propuštanje, kad ove osobe obavljaju svoje dužnosti.

III ODE LJAK

Zaključenje i izvršenje ugovora o prevozu

Član 4.

Ugovor o prevozu se utvrđuje tovarnim listom. Nepostojanje, nepravilnost ili gubitak tovarnog lista ne utiče ni na postojanje ni na važnost ugovora o prevozu, za koji i dalje važe odredbe ove Konvencije.

Član 5.

1. Tovarni list se ispostavlja u tri originalna primerka, koje potpisuje pošiljalac i prevoznik, a ovi potpisi mogu biti štampani ili zamenjeni pošiljaočevim ili prevoznikovim pečatom ako zakonodavstvo zemlje gde se tovarni list ispostavlja to dopušta. Prvi primerak se daje pošiljaocu, drugi prati robu, a treći zadržava prevoznik.
2. Kad roba koja se prevozi treba da bude utovarena u različita vozila, ili ako se radi o različitim vrstama robe ili o odvojenim delovima, pošiljalac ili prevoznik ima pravo da traži izdavanje toliko tovarnih listova koliko će se upotrebiti vozila koliko vrsta ili delova roba ima.

Član 6.

1. Tovarni list treba da sadrži sledeće oznake:
  - a. mesto i datum njegovog izdavanja;
  - b. ime i adresu pošiljaoca;
  - c. ime i adresu prevoznika;
  - d. mesto i datum utovara robe i predviđeno mesto za isporuku;
  - e. ime i adresu prijemnika robe;
  - f. uobičajeni naziv prirode robe i vrstu ambalaže a za opasnu robu njen opšti poznati naziv;
  - g. broj komada, njihove pojedinačne oznake i njihove brojeve;
  - h. bruto težina ili na drugi način izražena količina robe;
  - i. troškovi na ime prevoza (prevozna cena, sporedni troškovi, carinski troškovi i drugi troškovi koji nastaju od zaključenja ugovora do isporuke);
  - j. uputstva u pogledu carinskih formalnosti i druga;
  - k. naznačenje da se, bez obzira na svaku protivnu klauzulu, na prevoz imaju primeniti odredbe ove Konvencije.
2. U slučaju potrebe tovarni list, osim toga, treba da sadrži sledeće oznake:

- a. zabranu pretovara iz broda u brod;
  - b. troškove koje pošiljalac preuzima na sebe;
  - c. iznos koji se ima platiti prilikom isporuke robe;
  - d. označena vrednost robe u iznosu koji predstavlja poseban interes kod isporuke robe;
  - e. uputstva pošiljaoca prevozniku u pogledu osiguranja robe;
  - f. ugovoreni rok u kome prevoz ima da se izvrši;
  - g. spisak dokumenata koji se predaju prevozniku.
3. Stranke mogu u tovarni list uneti svaku drugu oznaku koju smatraju korisnom.

Član 7.

1. Pošiljalac odgovara za sve troškove i štete koje bi imao prevoznik zbog netačnosti ili nepotpunosti:
  - a. navedenih oznaka u članu 6. tačka 1 b), d), e), f), g), h), j);
  - b. navedenih oznaka u članu 6. tačka 2.
  - c. za sve druge oznake ili uputstva koje za ispotavljanje tovarnog lista daje pošiljalac ili koje treba da budu unete u tovarni list.
2. Ako na traženje pošiljaoca prevoznik unese u tovarni list napomene iznete u tački 1. ovog člana, smatra se, dok se protivno ne dokaže, da ih unosi za račun pošiljaoca.
3. Ako tovarni list ne sadrži napomenu predviđenu u članu 6. tačke 1. k), prevoznik je odgovoran za sve troškove i štetu koju bi ovlašćeno lice za raspolaganje robom pretrpelo zbog ovog propusta.

Član 8.

1. Prilikom preuzimanja robe prevoznik je dužan da proveri:
  - a. tačnost napomena u tovarnom listu koje se odnose na broj omota, kao i njihove oznake i brojeve;
  - b. spoljni izgled robe i njene ambalaže.
2. Ako prevoznik nema dovoljno mogućnosti da proveri tačnost napomena iznetih u tački 1. a) ovog člana, on u tovarni list upisuje primedbu, koja treba da je obrazložena. Isto tako, on treba da obrazloži svaku primedbu, koju ima u pogledu spoljnog izgleda robe i njene ambalaže. Ove primedbe ne obavezuju pošiljaoca, ako ih on nije izričito prihvatio u tovarnom listu.
3. Pošiljalac ima prava da traži da prevoznik proveri bruto težinu ili na drugi način izraženu količinu robe. On takođe može da traži proveru sadržine i omota. Prevoznik može da zahteva plaćanje troškova provere. Rezultat provere se zapisuje u tovarni list.

Član 9.

1. Tovarni list pruža dokaz o uslovima ugovora i o prijemu robe od strane prevoznika, dok se protivno ne dokaže.
2. Ako u tovarnom listu nema upisane obrazložene prevoznikove primedbe, pretpostavka je da su roba i njena ambalaža u momentu kada ih je prevoznik preuzeo bile u dobrom spoljnom stanju i da je broj omota, kao i njihove oznake i brojevi, odgovarao označenju u tovarnom listu.

Pošiljalac odgovara prema prevozniku za štetu nanetu osobama, opremi ili drugoj robi, kao i za troškove, koji bi nastali zbog pogrešnog pakovanja robe, osim ako je greška bila vidljiva ili prevozniku u momentu preuzimanja robe poznata, a on o tome nije stavio nikakvu primedbu.

Član 11.

1. Radi ispunjenja carinskih i drugih formalnosti koje treba izvršiti pre isporuke robe, pošiljalac treba uz tovarni list da preda ili prevozniku da stavi na raspolaganje potrebna dokumenta i da mu pruži sva tražena obaveštenja.
2. Prevoznik nije dužan da ispita da li su sva dokumenta i obaveštenja tačni i potpuni. Pošiljalac je odgovoran prema prevozniku za svaku štetu koja bi mogla nastati zbog toga što ne postoje dokumenta ili obaveštenja ili zbog njihove nepotpunosti ili netačnosti, sem ako je do toga došlo krivicom prevoznika.
3. Prevoznik odgovara kao komisionar za posledice gubitka ili netačne upotrebe dokumenata koji su uneti u tovarni list i koji idu zajedno sa njim ili su mu lično predata; ipak njegova odgovornost za naknadu štete neće preći odgovornost za naknadu štete koja bi došla zbog gubitka robe.

Član 12.

1. Pošiljalac ima pravo da raspolaže robom, naročito da traži od prevoznika da obustavi prevoz, da izmeni određeno mesto isporuke ili da isporuči robu drugom licu od onog, koje je označeno u tovarnom listu.
2. Ovo pravo se gasi kad je drugi primerak tovarnog lista predat primaocu ili ako on istakne svoje pravo predviđeno u članu 13. tačke 1; od tog momenta prevoznik se ima podvrgnuti nalogima primaoca.
3. Pravo raspolaganja pripada primaocu od ispostavljanja tovarnog lista, ako je u tovarni list pošiljalac uneo napomenu u tom smislu.
4. Ako u izvršenju svoga prava raspolaganja primalac naredi isporuku robe drugoj osobi, ova osoba ne može odrediti druge primaoca.
5. Vršenje prava raspolaganja robom je podvrgnuto sledećim uslovima:
  - a. pošiljalac ili, u slučaju koji predstavlja tačka 3. ovog člana, primalac koji hoće da vrši ovo pravo treba da podnese na uvid prvi primerak tovarnog lista, na kome treba da budu upisana nova uputstva data prevozniku i da prevozniku naknadi troškove i štetu koju povlači izvršenje ovih uputstava;
  - b. ovo izvršenje treba da je moguće u trenutku kad stignu uputstva osobi koja treba da ih izvrši i izvršenje ne treba ni da ometa normalnu eksploataciju prevoznikovog preduzeća niti da nanese štetu pošiljaocima ili primaocima ostalih pošiljki;
  - c. uputstva ne treba nikad da prouzrokuju deobu pošiljke.
6. Kad, prema odredbama tačke 5. b) ovog člana prevoznik ne može da izvrši uputstva koja primi, on treba odmah da o tome obavesti lice koje je dalo uputstva.

Prevoznik koji ne bude izvršio dobijena uputstva onako kako je to propisano ovim članom ili koji bude postupio po takvim uputstvima a da nije traženo podnošenje na uvid prvog primerka tovarnog lista odgovaraće prema licu koje ima pravo raspolaganja robom za štetu koja bi usled toga nastala.

Član 13.

1. Po prispeću robe na mesto određeno za isporuku primalac ima pravo da traži da mu se duplikat tovarnog lista preda i da mu se roba isporuči, uz izmirenja svih obaveza iz ugovora o prevozu. Ako je ustanovljen gubitak robe ili ako roba nije stigla po isteku roka određenog u članu 19, primalac je ovlašćen da u svoje ime prema prevozniku istakne prava koja proističu iz ugovora o prevozu.
2. Primalac koji preuzima prava koja mu pripadaju u smislu tačke 1. ovog člana obavezan je da plati iznos potraživanja koji proističe iz tovarnog lista. U slučaju spora po ovom pitanju, prevoznik je obavezan da izvrši isporuku robe samo ako primalac položi kauciju.

Član 14.

1. Ako je ma iz kog razloga izvršenje ugovora pod uslovima predviđenim tovarnim listom postalo nemoguće pre prispeća robe na određeno mesto za isporuku, prevoznik mora od lica koje, u smislu člana 12. ima pravo raspolaganja robom da traži uputstva.
2. Međutim, ako okolnosti omogućuju izvršenje prevoza pod različitim uslovima od onih koji su određeni tovarnim listom i ako prevoznik nije mogao od lica koje ima pravo raspolaganja robom u smislu člana 12. da blagovremeno dobije uputstva, on preduzima mere koje mu se čine da najbolje odgovaraju interesima lica koje ima pravo da raspolaže robom.

Član 15.

1. Kada se po prispeću robe na mesto isporuke pojave smetnje za isporuku, prevoznik traži od primaoca uputstva. Ako primalac odbije robu, prevoznik ima prava da robom raspolaže i bez prvog primerka tovarnog lista.
2. Čak i ako je odbio robu, primalac može još uvek da traži njenu isporuku sve dok prevoznik nije primio od pošiljaoca suprotna uputstva.
3. Ako se smetnje za isporuku robe pojave tek pošto je, na osnovu prava koje mu pripada u smislu člana 12. tačke 3, primalac dao nalog da se roba isporuči drugom licu, tačka 1 i 2 ovog člana će se primeniti tako, što je sada primalac došao u položaj pošiljaoca, a ovo drugo lice postalo primalac.

Član 16.

1. Prevoznik ima pravo na naknadu troškova prouzrokovanih traženjem uputstava ili troškova koje mu prouzrokuju primljena uputstva, osim ako do ovih troškova nije došlo njegovom krivicom.
2. U slučajevima predviđenim u članu 14. tačka 1 i u članu 15. prevoznik može odmah da preda robu za račun lica koje ima pravo raspolagati robom; posle ove predaje smatra se da je prevoz završen. Prevoznik tada prima na sebe dužnost da čuva robu. On ipak može da poveri robu trećem licu i tada odgovara samo za pravilan izbor ovog trećeg lica. Na robu i dalje leći teret potraživanja koja potiču iz tovarnog lista, kao i svih ostalih troškova.
3. Prevoznik može da pristupi prodaji robe ne čekajući uputstva od lica koje ima pravo raspolaganja robom, kad lako kvarljiva priroda robe ili inače njeno stanje to pravdaju ili su troškovi čuvanja u nesrazmeri visoki prema vrednosti robe. U ostalim slučajevima on takođe može da pristupi prodaji, ako u raspoloživom roku nije od lica ovlašćenog za raspolaganjem robom primio potvrdu uputstva čije bi se izvršenje moglo od njega opravdano tražiti.
4. Ako je roba na osnovu odredbe ovog člana bila prodana iznos prodajne cene treba staviti na raspolaganje licu ovlašćenom da raspolaže robom, po odbitku troškova koji terete robu. Ako su ovi troškovi viši od iznosa prodajne cene, prevoznik ima pravo na razliku.
5. Način na koji se pristupa prodaji određen je zakonom ili praksom mesta gde se nalazi roba.

IV ODE LJAK

Odgovornost prevoznika

Član 17.

1. Prevoznik odgovara za potpun ili delimičan gubitak ili za štetu koja se dogodi od trenutka preuzimanja robe do momenta isporuke, kao i za zadocnjenje isporuke.
2. Prevoznik se oslobađa ove odgovornosti ako je do gubitka, štete ili zadocnjenja došlo krivicom lica ovlašćenog da raspolaže robom, njegovim nalogom koji nije izazvan prevoznikovom krivicom, manom same robe ili okolnosti koje prevoznik nije mogao otkloniti.
3. Da bi se oslobodio odgovornosti, prevoznik ne može da navede u svoju odbranu ni loše stanje vozila kojim se služi za izvršenje prevoza, niti grešku lica od koga bi iznajmio vozilo ili poslugu.
4. Obzirom na član 18. tačka 2 do 5, prevoznik se oslobađa odgovornosti kad gubitak ili oštećenje proističe iz posebnih opasnosti vezanih za jednu od sledećih činjenica ili za više njih;
  - a. upotreba otvorenog vozila nepokrivenog ciradom, kad je ovo bilo izričito ugovoreno i navedeno u tovarnom listu;
  - b. neupotreba ili upotreba loše ambalaže za robu koja je po svojoj prirodi podložna kvarenju ili oštećenju kad nije zapakovana ili je r?avo zapakovana;
  - c. manipulacija, utovar, slaganje ili istovar robe od strane pošiljaoca ili primaoca ili lica koja rade za račun pošiljaoca ili primaoca;
  - d. priroda neke robe podložne po samoj svojoj prirodi, bilo potpunom ili delimičnom gubitku, bilo oštećenju, naročito lomljenju, rđanju, unutrašnjem kvarenju koje dolazi od sebe, kaliranju, curenju, normalnom rasturu ili napadu gamadi ili glodara;
  - e. nepotpunost ili neispravnost oznaka ili brojeva koleta;
  - f. prevoz živih životinja.
5. Ako na osnovu ovog člana prevoznik ne odgovara za neke činioce koji su prouzrokovali štetu, njegova odgovornost se utvrđuje u srazmeri u kojoj su činioци za koje on po ovom članu odgovara doprineli da dođe do štete.

Član 18.

1. Na prevoznika pada dokaz da je gubitak, šteta ili zadocnjenje prouzrokovani nekom od činjenica predviđenih u članu 17. tačka 2.
2. Kad prevoznik utvrdi da je, obzirom na činjenično stanje, gubitak ili šteta mogla da nastane usled jedne ili više posebnih opasnosti predviđenih u članu 17. tačka 4, pretpostavka je da šteta otuda i potiče. Lice ovlašćeno za raspolaganje robom može ipak da dokaže da šteta nije potpuno ili delimično prouzrokovana nekom od ovih opasnosti.
3. Pretpostavka iz prethodne tačke se ne može primeniti na slučaj predviđen u članu 17. tačka 4. a), ako postoji nenormalno veliki manjak ili gubitak koleta.
4. Ako je prevoz izvršen vozilom koje je uređeno da zaštiti robu od uticaja toplote, hladnoće, razlike u temperaturi ili vlazi vazduna, prevoznik se ne može pozvati na privilegiju iz člana 17. tačke 4. d) samo ako pruži dokaz da su sve mere koje je on dužan da preduzme, obzirom na okolnosti, bile preduzete u pogledu izbora, održavanja i upotrebe ovih uređaja i da se on u svemu pridržavao specijalnih uputstava koja su mu mogla biti data.

5. Prevoznik se može pozvati na privilegiju iz člana 17. tačka 4. f), samo ako pruži dokaz da su sve mere koje je normalno on dužan da preduzme, obzirom na okolnosti, bile preduzete i da se on u svemu pridržavao specijalnih uputstava koja su mu mogla biti data.

Član 19.

Postoji zadocnjenje isporuke kad roba nije isporučena u ugovorenom roku ili ako rok nije bio ugovoren, obzirom na okolnosti, a posebno u slučaju delimičnog tovara, efektivno trajanje prevoza prelazi vreme, koje je pod normalnim uslovima, potrebno za postizanje punog tovara, koje se (vreme) opravdano može odobriti ekspeditivnom prevozniku.

Član 20.

1. Lice ovlašćeno da raspolaže robom može, bez potrebe da pruži druge dokaze, da smatra robu nestalom kad ona nije isporučena u roku od trideset dana po isteku ugovorenog roka ili, ako rok nije bio ugovoren, u roku od šezdeset dana po preuzimanju robe od strane prevoznika.
2. Lice ovlašćeno da raspolaže robom, prilikom prijema isplate naknade štete za nestalu robu, može pismeno da traži da bude odmah obavješteno u slučaju da se roba pronađe u toku naredne godine po isplati naknade štete. Na ovo traženje će mu se dati pismeni izveštaj.
3. U roku od trideset dana po prijemu ovog izveštaja, lice ovlašćeno da raspolaže robom može da traži da mu roba bude isporučena uz plaćanje potraživanja koja proističu iz tovarnog lista i uz povratak naknade štete koju je primio, po odbitku eventualnih troškova koji bi bili uračunati u ovu naknadu, zadržavajući pravo na naknadu štete zbog zadocnjenja isporuke u smislu člana 23, ako ima mesta primeni, iz člana 26.
4. Ako nema traženja predviđenog u tački 2, niti zahteva učinjenog u roku od trideset dana, kao što predviđa tačka 3, ili pak ako je roba bila pronađena tek posle više od godinu dana posle isplate naknade štete, prevoznik raspolaže robom shodno zakonskim propisima mesta gde se roba nalazi.

Član 21.

Ako je roba isporučena primaocu bez naplate troškova pri isporuci, koje bi prevoznik imao da naplati na osnovu odredaba ugovora o prevozu, prevoznik je dužan da pošiljaocu naknadi štetu do visine iznosa ovih troškova, ne gubeći pravo regresa od primaoca.

Član 22.

1. Ako je pošiljalac predao prevozniku opasnu robu, on mu označava tačnu prirodu opasnosti koju ona predstavlja i označava mu eventualno koje mere predostrožnosti treba preduzeti. U slučaju da ovo upozorenje nije bilo uneto u tovarni list, pošiljalac i primalac moraju svim drugim sredstvima dokazati da je prevoznik tačno bio upoznat sa prirodom opasnosti koju je predstavljao prevoz odnosne robe.
2. Opasnu robu, koja kao takva nije bila poznata prevozniku pod uslovima predviđenim u tački 1. ovog člana, može prevoznik svakog momenta i na svakom mestu da istovari, uništi ili učini bezopasnom i to bez naknade štete; pošiljalac je osim toga odgovoran za sve troškove i štetu koja bi nastala od davanja robe na prevoz ili od njenog prevoza.

Član 23.

1. Kad se na osnovu odredaba ove Konvencije prevozniku stavi na teret naknada štete zbog potpunog ili delimičnog gubitka robe, ova naknada se obračunava prema vrednosti robe u mestu i u vreme njenog preuzimanja.

2. Vrednost robe se određuje prema berzanskom kursu, ili ako toga nema, prema tržišnoj ceni ili, ako ne postoji ni jedno ni drugo, prema uobičajenoj vrednosti robe iste vrste i kvaliteta.
3. Ipak naknada štete ne može da pređe 25 franaka po kilogramu nedostajuće bruto težine. Pod frankom se podrazumeva zlatni franak, težine 10/31 grama finoće 0,900. (Po Protokolu od 28.12.1980. godine naknada štete ne može da pređe 8,33 SDR (specijalno pravo vučenja) po kilogramu bruto težine).
4. Sem toga, plaća se prevozna cena, plaćena carina i drugi pridošli troškovi prilikom prevoza robe, i to u celosti u slučaju delimičnog gubitka; druga šteta se ne plaća.
5. U slučaju zadocnjenja, ako lice ovlašćeno za raspolaganje robom dokaže da je iz toga proistekla šteta, prevoznik je dužan da plati naknadu za ovu štetu, koja ne može preći prevoznu cenu.
6. Veća naknada se može tražiti samo u slučaju deklaracije vrednosti robe ili deklaracije o pridavanju posebnog interesa isporuci robe, shodno članovima 24. i 26.

Član 24.

Pošiljalac može u tovarnom listu, uz ugovoreno plaćanje povećane cene, da deklarira vrednost robe iznad granice navedene u tački 3. člana 23 i u istom slučaju deklarirana vrednost dolazi umesto granične vrednosti.

Član 25.

1. U slučaju oštećenja prevoznik plaća iznos umanjenja obračunat prema vrednosti robe određene shodno članu 23. tačka 1, 2. i 4.
2. Ipak naknada ne može da pređe:
  - a. ako je vrednost ukupne pošiljke umanjena oštećenjem iznos koji bi se dobio - u slučaju potpunog gubitka;
  - b. ako je vrednost samo jednog dela pošiljke umanjena oštećenjem, iznos koji bi se dobio u slučaju gubitka dela čija je vrednost umanjena.

Član 26.

1. Pošiljalac može, uz plaćanje dodatne cene koja se ugovori, da odredi iznos posebnog interesa za isporuku u slučaju gubitka ili oštećenja, kao i za slučaj prekoračenja ugovorenog roka, unošenjem takvog iznosa u tovarni list.
2. Ako je data izjava o posebnom interesu za isporuku, može se tražiti naknada koja odgovara dokazanoj povećanoj šteti i do visine iznosa izjavljenog interesa, nezavisno od naknade predviđene u članovima 23, 24. i 25.

Član 27.

1. Ovlašćeno lice za raspolaganje robom može tražiti interese na pripadajuću naknadu, Ovi interesi, obračunati po 5% godišnje, teku od dana pismene reklamacije upućene prevozniku ili, ako nije bilo reklamacije, od dana podnete tužbe preko suda.
2. Kad elementi koji služe za osnovu obračuna naknade nisu izraženi u moneti zemlje gde se traži plaćanje, obračun se ima izvršiti prema dnevnom kursu i mestu plaćanja naknade.

Član 28.

1. Kad prema važećim propisima gubitak, oštećenje ili zadocnjenje koje se dogodi pri prevozu koji je regulisan ovom Konvencijom daje pravo na vanugovornu odgovornost, prevoznik može da koristi odredbe ove konvencije koje isključuju njegovu odgovornost ili koje određuju ili ograničavaju naknadu štete.
2. Kad je u pitanju vanugovorna odgovornost nekog od lica za čiji gubitak, oštećenje ili zadocnjenje odgovara prevoznik prema odredbama člana 3, ovo lice se isto tako može koristiti odredbama ove konvencije koje isključuju odgovornost prevoznika ili određuju ili ograničavaju naknadu štete.

Član 29.

1. Prevoznik nema prava da se koristi odredbama ovog odeljka koje isključuju ili ograničavaju njegovu odgovornost ili koje na drugoga prebacuju teret dokazivanja, ako je do štete došlo njegovom prevarom ili njegovom krivicom koja se po pravosuđu zemlje pred kojom se vodi spor smatra kao prevara.
2. Isto je tako i u slučaju ako prevaru ili krivicu učine prevoznikovi službenici ili ma koje drugo lice čijom se uslugom on koristi za izvršenje prevoza, kad ovi službenici ili ova druga lica vrše svoje dužnosti. U ovom slučaju ovi službenici ili ova druga lica isto tako nemaju prava da se u pogledu lične odgovornosti koriste odredbama ovog odeljka o kojima je reč u tački 1.

V O D E L J A K

Reklamacije i tužbe

Član 30.

1. Ako je primalac primio isporuku robe a prevozniku nije osporio stanje robe ili nije najdocije u momentu isporuke, ako se radi o očevitim gubicima ili oštećenju, ili nije u roku od 7 dana od dana isporuke, ne računajući nedelje i praznike, ako se radi o gubicima ili oštećenjima koji nisu očevitni, uputio prevozniku primedbe označavajući opštu prirodu gubitka ili oštećenja, pretpostavka je, dok se protivno ne dokaže, da je robu primio u stanju koje je opisano u tovarnom listu. Ako se radi o gubicima ili oštećenjima koji nisu očevitni primedbe o kojima je napred reč treba učiniti pismeno.
2. Ako su primalac i prevoznik zajednički utvrdili stanje robe, protivan dokaz utvrđenom stanju je dopušten samo ako se radi o gubicima ili oštećenjima koji nisu očevitni i ako je primalac uputio prevozniku pismene primedbe u roku od sedam dana od dana utvrđenog stanja, ne računajući nedelje i praznike.
3. Zadocnjenje isporuke daje pravo na naknadu samo ako je učinjena pismena primedba u roku od 21 dan od stavljanja robe primaocu na raspolaganje.
4. Dan isporuke ili, prema slučaju, dan utvrđenog stanja, ili dan stavljanja na raspolaganje ne računa se u rok predviđen u ovom članu.
5. Prevoznik i primalac pružaju jedan drugom svaku odgovarajuću olakšicu radi potrebnih proveru i uviđaja.

Član 31.

1. Za sve sporove u vezi sa prevozima regulisanim ovom Konvencijom, tužilac može pored prava da podnese tužbu pred sudovima zemalja ugovornica o čemu su se stranke dogovorile, podneti tužbu kod sudova zemlje na čijoj teritoriji -

- a. tuženik ima svoje stalno mesto stanovanja, sedište direkcije ili filijale ili predstavništvo preko koga je ugovor o prevozu zaključen; ili
- b. gde je mesto preuzimanja robe ili gde se nalazi mesto predviđeno za isporuku.
2. Kada se u sporu u kome je reč u prvoj tački ovog člana tužba nalazi pred nadležnim sudom u smislu propisa ove tačke, ili kad je u takvom sporu taj sud izrekao presudu, ne može se podneti nikakva nova tužba o istom predmetu između istih stranaka, osim ako se odluka suda pred kojim je bila pokrenuta prva tužba ne može izvršiti u zemlji gde je podneta nova tužba.
3. Kad u sporu o kome je reč u prvoj tački ovog člana sud jedne od zemalja ugovornica donose presudu koja je postala izvršna u ovoj zemlji, ona je isto tako izvršna u svakoj od zemalja ugovornica odmah po ispunjenju u smislu propisanih formalnosti u zainteresovanoj zemlji. Ove formalnosti ne mogu u sebi sadržati nikakvu reviziju spora.
4. Odredbe tačke 3. ovog člana se primenjuju na presude donete po održanoj raspravi, na presude zbog izostanka i na sudska poravnanja, ali se ne primenjuju na međupresude ni na osude za štete i interese koji bi bili izrečeni protiv tužioca zbog potpunog ili delimičnog odbacivanja tužbe.
5. Da bi se osigurala naplata troškova povodom traženja sudske zaštite za prevoze za koje važi ova Konvencija ne može se tražiti kaucija od građana zemlje ugovornice koji imaju svoj domicil ili neku poslovnu jedinicu u jednoj od ovih zemalja.

Član 32.

1. Tužbe za otvaranje prava iz prevoza za koje važi ova Konvencija zastarevanja u roku od godinu dana. Ipak, u slučaju prevare, ili krivice koja se po pravosuđu (jurisdikciji) zemlje pred kojom se vodi spor smatra kao prevara, zastarelost iznosi tri godine. Zastarelost teče:
  - a. u slučaju delimičnog gubitka, oštećenja ili zadocnjenja, počev od dana kad je roba bila isporučena;
  - b. u slučaju potpunog gubitka, počev od tridesetog dana po isteku ugovorenog roka ili, ako rok nije ugovoren, počev od šezdesetog dana po preuzimanju robe od strane prevoznika;
  - c. u svim ostalim slučajevima, počev od isteka roka od tri meseca od dana zaključenja ugovora o prevozu. Napred označeni dan od koga teče rok zastarelosti ne uračunava se u rok.
2. Pismena reklamacija sprečava tok zastarelosti do dana kada prevoznik pismeno odbije reklamaciju i vrati dokumenta koja su bila priložena. U slučaju delimičnog prihvatanja reklamacije, zastarelost nastavlja svoj tok ali samo za deo reklamacije koji ostaje sporan. Dokaz prijema reklamacije i odgovora, kao i povratka dokumenata, pada na teret stranke koja se poziva na tu činjenicu. Docnije reklamacije po istom predmetu ne sprečavaju tok zastarelosti.
3. Tužba koja je zastarela ne može se podneti, čak ni u obliku protivtužbe ili odgovora na tužbu.

Član 33.

Ugovor o prevozu može da sadrži klauzulu kojom se priznaje nadležnost arbitražnog suda pod uslovom da ova klauzula predviđa da će arbitražni sud primeniti ovu Konvenciju.

VI ODELJAK

Odredbe o prevozu izvršenom od strane sukcesivnih PREVOZNIKA

Član 34.

Ako više sukcesivnih prevoznika drumskog saobraćaja obavljaju prevoz zaključen na osnovu jednog jedinog ugovora, svaki od njih preuzima odgovornosti za izvršenje ukupnog prevoza, pošto drugi po redu prevoznik i svaki od sledećih prevoznika preuzimaju robu iz tovarnog lista postaje ugovorna strana pod uslovima u tovarnom listu.

Član 35.

1. Prevoznik koji prima robu od prethodnog prevoznika daje ovome datiranu i potpisanu potvrdu. U duplikatu tovarnog lista on unosi svoje ime i adresu. Ako se ukaže potreba, on na ovaj primerak tovarnog lista, kao i na potvrdu, unosi primedbe slične onima koje su predviđene u članu 8. tačka 2.
2. Odredbe člana 9. primenjuju se na odnose među sukcesivnim prevoznicima.

Član 36.

Osim ako se radi o protivtužbi ili odgovoru na tužbu u sporu po tužbi zasnovanoj na istom ugovoru o prevozu, tužba se zbog odgovornosti za gubitak, oštećenje ili zadocnjenje može podneti samo protiv prvog prevoznika, poslednjeg prevoznika ili prevoznika koji je izvršio deo prevoza u toku koga se dogodila činjenica koja je prouzrokovala gubitak, oštećenja ili zadocnjenja; tužba se može podneti istovremeno protivu nekolicine ovih prevoznika.

Član 37.

Prevoznik koji je platio naknadu štete na osnovu odredaba ove Konvencije ima pravo da traži regres za glavninu, interese i troškove protivu prevoznika koji su učestvovali u izvršenju ugovora o prevozu, prema sledećim odredbama:

- a. prevoznik čijim je delom došlo do štete treba sam da snosi naknadu, bilo da ju je sam platio, ili da ju je platio neki drugi prevoznik;
- b. ako je do štete došlo delom dvojice ili više prevoznika, svaki od njih treba da plati iznos srazmeran delu odgovornosti; ako je procena delova odgovornosti nemoguća, svaki od njih odgovara srazmerno delu naknade za prevoz koji mu pripada;
- c. ako se ne može odrediti na koje prevoznike pada odgovornost, teret naknade štete se deli među sve prevoznike u srazmeri određenoj pod b).

Član 38.

Ako je jedan od prevoznika insolventan deo koji pada na njega a koji nije platio, deli se među sve ostale prevoznike srazmerno njihovoj visini nagrade.

Član 39.

1. Prevoznik protiv koga je podignuta tužba za regres iz člana 37. i 38. nije ovlašćen da pobija osnovanost plaćanja koje je izvršio prevoznik koji traži regres kad je naknada dodeljena sudskom odlukom, samo ako je blagovremeno bio obavešten o sporu i imao mogućnost da u njemu učestvuje.
2. Prevoznik koji hoće da podnese tužbu za regres može to da učini pred nadležnim sudom zemlje u kojoj jedan od zainteresovanih prevoznika ima svoje stalno mesto prebivanja, sedište direkcije ili filijalu ili predstavništvo

preko koga je zaključen ugovor o prevozu. Regres se može tražiti jednom jedinom tužbom protiv svih zainteresovanih prevoznika.

3. Odredbe člana 31. tačka 3. i 4. primenjuje se na presude donete po tužbama za regres predviđene u članovima 37. i 38.
4. Odredbe člana 32. se primenjuju na tužbu za regres među prevoznicima. Pritom zastarelost teče bilo od dana konačne sudske odluke kojom je naloženo plaćanje naknade na osnovu odredaba ove Konvencije, bilo od dana stvarne isplate, u slučaju da do sudske odluke nije došlo.

Član 40.

Prevoznici mogu među sobom ugovoriti odredbe kojima se derogiraju članovi 37. i 38.

VII ODE LJAK

Ništavnost ugovorenih odredaba protivnih Konvenciji

Član 41.

1. Sa rezervom odredaba člana 40. ništavna je i bez dejstva svaka ugovorna odredba koja bi neposredno ili posredno derogirala odredbe ove Konvencije. Ništavnost takvih ugovornih odredaba ne povlači ništavnost ostalih odredaba ugovora.
2. Naročito je ništavna svaka klauzula kojom se prevozniku ustupa naknada iz osiguranja robe ili svaka druga slična klauzula, kao i svaka klauzula kojom bi se prenosio teret dokazivanja na drugu stranu.

VIII ODE LJAK

Završne odredbe

Član 42.

1. Ovu Konvenciju mogu potpisati ili joj prići zemlje članice ekonomske komisije za Evropu i zemlje primljene u komisiju kao konsultativni članovi saglasno tački 8. Poslovnika ove komisije.
2. Zemlje koje mogu učestvovati u nekim radovima Ekonomske komisije za Evropu, shodno tački 11. Poslovnika ove komisije, mogu postati ugovorne strane ove Konvencije pristupanjem posle njenog stupanja na snagu.
3. Konvencija će biti slobodna za potpis zaključno do 31. avgusta 1956. godine. Posle toga roka moguće je pristupanje Konvenciji.
4. Ova Konvencija će se ratifikovati.
5. Ratifikacija ili pristupanje će se izvršiti deponovanjem instrumenata kod Generalnog sekretara Organizacije Ujedinjenih Nacija.

Član 43.

1. Ova Konvencija će stupiti na snagu devedeseti dan pošto pet zemalja navedenih u tački 1. člana 42. budu deponovale ratifikacioni ili pristupni instrumentat.
2. Za svaku zemlju koja će se ratifikovati ili pristupiti Konvenciji pošto pet zemalja budu deponovale svoj ratifikacioni ili pristupni instrumentat, ova Konvencija će stupiti na snagu dvadeseti dan po deponovanju ratifikacionog ili pristupnog instrumenta odnosno zemlje.

Član 44.

1. Svaka strana ugovornica će moći da otkáže ovu Konvenciju aktom o otkazu upućenom Generalnom sekretaru Organizacije Ujedinjenih Nacija.
2. Otkaz će stupiti u dejstvo posle dvanaest meseci od dana kad Generalni sekretar bude primio akt o otkazu.

Član 45.

Ako se posle stupanja na snagu ove Konvencije broj ugovorenih strana usled otkaza smanji na manje od pet, ova Konvencija će prestati da važi počev od dana kada je poslednji od ovih otkaza stupio u dejstvo.

Član 46.

1. Prilikom deponovanja ratifikacionog ili pristupnog instrumenta ili svakog docnijeg momenta svaka zemlja može aktom upućenom Generalnom sekretaru Organizacije Ujedinjenih Nacija, izjaviti da će se ova Konvencija primenjivati na celokupno područje ili pojedine delove koje ona predstavlja u međunarodnim odnosima. Konvencija će se primenjivati na područje ili područja navedena u aktu o notifikaciji počev od devedesetog dana kada Generalni sekretar primi ovaj akt o notifikaciji ili, ako do tog dana Konvencija još nije stupila na snagu, počev od njenog stupanja na snagu.
2. Svaka zemlja, koja shodno gornjoj tački, izjavi da priznaje primenu ove Konvencije na područje koje ona predstavlja u međunarodnim odnosima, moći će, saglasno članu 44, da otkáže Konvenciju u pogledu toga područja.

Član 47.

Svaki spor između dve ili više strana ugovornica u pogledu tumačenja ili primene ove Konvencije koje strane ne bi mogle da regulišu pregovorima ili kojim drugim putem, moći će se na zahtev ma koje od zainteresovanih strana ugovornica izneti pred Međunarodni sud pravde, da bi ga on raspravio.

Član 48.

1. Svaka strana ugovornica će moći, u trenutku potpisa ili ratifikacije ove Konvencije ili u momentu pristupanja Konvenciji, da izjavi da se ne smatra vezanom odredbom člana 47. Konvencije. Ostale strane ugovornice neće biti vezane članom 47. prema svakoj strani ugovornici koja bude formulisala takvu rezervu.
2. Svaka strana ugovornica koja bude formulisala rezervu shodno tački 1. moći će u svakom trenutku da skine ovu rezervu aktom upućenim Generalnom sekretaru Organizacije Ujedinjenih Nacija.
3. Nikakva druga rezerva ovoj Konvenciji neće biti dopuštena.

Član 49.

1. Pošto ova Konvencija bude na snazi tri godine, svaka strana ugovornica će moći, aktom upućenim Generalnom sekretaru Organizacije Ujedinjenih Nacija, da sadrži sazivanje konferencije u cilju revizije ove Konvencije. Generalni sekretar će o ovom traženju obavestiti svestrane ugovornice i sazvaće konferenciju za reviziju Konvencije, ako u toku od četiri meseca od dana kada je poslao obaveštenje o ovom traženju najmanje četvrtina strana ugovornica mu daju svoj pristanak na ovo traženje.
2. Ako je konferencija sazvana saglasno prethodnoj tački generalni sekretar će o tome izvestiti sve Strane ugovornice i pozvati ih da u roku od tri meseca podnesu predloge o kojima bi želele da se pretresu na konferenciji. Generalni sekretar će svim stranama ugovornicama dostaviti prevremeni dnevni red konferencije, kao i tekst ovih predloga, najmanje tri meseca pre dana otvaranja konferencije.

3. Generalni sekretar saglasno ovom članu na svaku zakazanu konferenciju će pozvati sve zemlje na koje se odnosi tačka 1. člana 42. kao i zemlje koje su postale strane ugovornice na osnovu tačke 2. člana 42.

Član 50.

Sem obaveštenja predviđenih u članu 49. Generalni sekretar Organizacije Ujedinjenih Nacija obavestiće zemlje na koje se odnosi tačka 1. člana 42. kao i zemlje koje su postale strane ugovornice na osnovu tačke 2. člana 42.

- a. o ratifikacijama i pristupanjima na osnovu člana 42;
- b. o datumu kada će ova Konvencija stupiti na snagu shodno članu 43.

Član 51.

Posle 31. avgusta 1956. godine original ove Konvencije će biti deponovan kod Generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji će odgovarajuće prepise dostaviti svakoj od zemalja od kojima je reč o tački 1. i 2. člana 42.

Na osnovu toga su potpisnice, koje su na potpisivanje uredno ovlašćene, potpisale ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Ženevi 19. maja 1956. godine u jednom jedinom primerku na engleskom i francuskom jeziku, s tim da su oba teksta ravnopravna.

PROTOKOL POTPISA

Prilikom potpisivanja Konvencije o ugovoru o međunarodnom robnom drumskom prevozu, potpisnice, uredno ovlašćene, sporazumele su se o sledećoj izjavi i objašnjenju:

1. Ova Konvencija se ne primenjuje na prevoze između Velike Britanije i Severne Irske i Irske Republike.
2. U pogledu tačke 4. prvog člana potpisnice se obavezuju da zaključe konvencije o ugovoru o preseljenju i ugovoru o kombinovanom prevozu.

Na osnovu toga su potpisnice, koje su na potpisivanje uredno ovlašćene, potpisale ovaj protokol.

Sačinjeno u Ženevi 19. maja 1956. godine u jednom jedinom primerku na engleskom i francuskom jeziku, s tim da su oba teksta ravnopravna.